

Meyers Reisebücher: Kopenhagen und Umgebung, Insel Bornholm, Insel Møn. (16×11 cm, 64 S., 5 Kort). Pris 2 R. M. Bibliographisches Institut. Leipzig 1932.

Denne lille Rejsehaandbog gør Indtryk af at være udarbejdet med stor Omhu og Nøjagtighed og indeholder en imponerende Mængde Oplysninger i stærkt concentreret Form. For en Turist, som paa kort Tid vil opnaa et Overblik over Københavns Seværdigheder, er det utvivlsomt en meget nyttig Bog.

Niels Nielsen.

Jørg. J. Jørgensen og Johs. Reumert: Geografi for Folkeskolen. (218 S.). V. Richters Forlag. København 1932.

Der er foregaaet en overordentlig glædelig Udvikling i Skolens Geografi-Undervisning, siden den Gang, Granzows og Dahlbergs Bøger var almenbenyttede. De var de tørreste, kedsommeligste Skeletter, som kun en særdeles dygtig Lærer kunde give Kød og Blod. Derfor lod de fleste sig nøje med at „tapetsere Børnene indvendig med Geografi“, som Johannes V. Jensen skriver et Sted i „Kornmarken“. Fra Datidens Geografi-Undervisning er der et mægtigt Spring til den, der kan bygges paa den ovennævnte Bog.

I Forordet til Læserne er dog desværre det, som det kommer an paa, gemt til sidst og ikke skarpt nok sagt, thi Forfatterens største Fortjeneste er, at de henviser til Studier i Marken, men det bør ikke, som de selv siger, være som et Hjælpemiddel ud over Lærebogen — nej, det skal være Grundlaget, hvorpaa der maa bygges i saa høj Grad som muligt.

I næste Udgave bør derfor „Indledningen“ blive en geografisk Spadseretur i Naturen, men mest med Spørgsmaal til de smaa Iagttagere. Det er alle Læreres Fejl, at de fortæller for meget, fylder paa i Stedet for at forløse Elevernes Arbejdslyst og give nødtørfdig Vejledning til selvstændig Iagttagelse og Overvejelse. Børn skal t. Eks. aldeles ikke læse: „Himlen ligner en Hvælving over vore Hoveder“. De skal heller ikke have det fortalt. De skal selv se det, men mere indgaaende end ved den sædvanlige overfladiske Betragtning. Det er det, de udvikler sig ved.

Næst efter den direkte Iagttagelse kommer — langt forud for Bogen — Billeder af hvad Art nævnes kan, levende Billeder, Lysbilleder, Postkort vist i Epidiaskop. Navnlig de sidst nævnte kan anskaffes for en billig Penge og kunde blive en stor Handelsvare, hvis et Skoleforlag forstod at gøre rigtige Indkøb.

Næst i Rækken kommer de symbolske Afbildninger, men det

undrer mig, at de to sagkyndige Forfattere omtaler Landkort før Globus. Det er den omvendte Verden. Globusen bør aldrig mangle i en Geografitime, thi den giver rigtig Vurdering af geografiske Forhold. Først naar den ikke kan mere, tyr man til Kortet. Men er man endelig naaet til det, maa man bruge det i saa høj Grad som muligt. Det forbauser hvert Aar Kursister paa Lærerhøjskolen, at de er i Stand til at skrive et tykt Kollegiehefte fuldt, t. Eks. om den pyrenæiske Halvø, alene paa Grundlag af Studier i et Atlas. End mere undrer de sig, naar de bagefter læser en endog ret udførlig geografisk Skildring og ikke har fundet et nyt Ord — bortset fra Bemærkninger om Enkelt-heder, som et Atlas ikke afbilder.

Dersom man bedømmer den her anmeldte Geografi — ikke at tale om de andre — ud fra foranstaaende Synspunkter, maa man komme til det Resultat, at Forfatterne fortæller alt for meget, hvor Eleverne selv med Lethed kan gøre alle lagttagelserne. Tag som Eksempel det allerførste Stykke om Nordjylland — bortset fra enkelte historiske Oplysninger. Men saaledes er det hele Bogen igennem. Til Gengæld er en Mængde værdifulde Bemærkninger om Forhold, som et Atlas ikke viser, trykt med Petit. Det er det, der bør læses.

Man maa ikke tro, at jeg skriver uden Erfaring. Da jeg endnu virkede som Geografilærer, lod jeg mine Elever først tegne Kort, se Lysbilleder, studere Lærebogens Billeder — uden selv at gennemgaa — og vænnede dem der ved til at læse „Lektien“ til sidst for at se, om der stod noget Nyt. Man skal Tingene saa nær paa Livet som muligt, derefter Afbildningerne og sidst af alt fylde med Ord; ellers bliver det kun til Ord.

Ved Forbigaaelser, som de her antydede, vilde Bogen kunne blive meget mindre og bedre. Se t. Eks. hele Skildringen af Sjælland indtil: „Bebyggelse“.

Men disse Indvendinger af principiel pædagogisk Natur maa ikke opfattes som en Tilkendegivelse af, at Bogen staar tilbage for de hidtil eksisterende. Den er tværtimod i mange Henseender et betydeligt Fremskridt.

Nogle Smaating bør man dog formentlig gøre opmærksom paa for at faa dem rettet i næste Udgave: Færøerne kan ikke kaldes et særligt „Land“, thi et Land er et politisk selvstændigt Landomraade.

En Kilde er ikke et „Sted“, hvor....., men det er Vand, der kommer frem et Sted, hvor

Et Delta er uheldigt defineret S. 22. Det samme gælder Flod og Ebbe S. 20. Disse Ord bør betegne Vandet i Stigen og Fald, medens Højvande og Lavvande er de rette Udtryk for Tilstanden, naar Havet er dybest eller mindst dybt. Jeg ved godt, at vort meteorolo-

giske Institut bruger Ordene paa anden Viis, men derved bliver det ikke bedre. Hvorledes kan man tale om at ebbe ud, dersom Ebbe ikke er et Udtryk for en Bevægelse; og mon Flod ikke er i Slægt med at flyde.

Skal man endelig have et andet Ord end „Aske“ for Vulkaners fintkornede Udbrudsstof, er „Stenstøv“ ikke heldigt, da alle Arter af Sten kan levere Støv. Hellere: Lavastøv.

Det er sagligt meget forkert, at „Socialistisk“ betyder, „at Arbejderne er den regerende Klasse i Staten“, som der staar S. 108.

„Et Pas“ er højst uheldigt defineret S. 130, i Særdeleshed i Betragtning af, at det paa samme Side meddeles, at der er en Jernbane, „der er ført over et Pas ved Mt. Cenis“.

Det er heller ikke heldigt at skrive, som der staar S. 155, at der dér, hvor Toppen skulde være (paa Vesuv), findes en Grube, thi hvad er det for en Top, som Naturen har snydt de to udmærkede Forfattere for.

Maaske de dog bør have Tilgivelse, hvis de efter deres Fremstilling S. 162 er i Stand til „at snurre om sig selv“. Det kan de dog formentlig ikke, lige saa lidt som Jorden.

Bogen er forsynet med mange smukke, vel valgte Billeder. Den er skrevet i et klart, let fatteligt Sprog, og i saglig Henseende vidner hver Side om Forfatterens solide Viden.

Vilhelm Rasmussen.

Martin Johnson: Congorilla. To Aar blandt Dværgfolk og Gorillæer. (156 S., 27×20 cm, med Tavler og Kort). Gyldendalske Boghandel Nordisk Forlag, København 1932.

Denne Beretning om Optagelsen af Filmen „Congorilla“ er ganske interessant Læsning. Den rummer en Række friske Skildringer af Film-Ekspeditionens Liv i Landet omkring Victoria-Søen og vidner om, at Forfatteren har en ikke ringe Evne til at iagttage; saa længe han indskrænker sig til at berette om, hvad han har set, kan man kun glæde sig over Værket. At Udtalelser af mere almen „videnskabelig“ Karakter ikke altid indeholder en tilstrækkelig fast Bund, er forstaaeligt og undskyldeligt. Billederne er ypperlige, og Bogens Udstyr hævet over

N. N.